

CAPUT IV.
DE MODO REFUTANDI.

§. 1.

*Refutare alium quid? quot modis fieri id
possit?*

Refutare quemquam est eum erroris convincere. Unde qui refutare alium intendit, aut illius, quod adserit, falsitatem, aut oppositi veritatem ostendat perspicue, vel evidenter demonstret; si prius, directe, indirecte vero refutabit, si posterius praestiterit.

§. 2.

*Refutatio quomodo differat ab impugnatione
qualicunque?*

Hinc intelligi etiam potest, quomodo refutatio ab impugnatione qualicunque differat: impugnare enim alium dicimur, si errasse eum insufficienter, nec perspicue scilicet, nec evidenter comprobamus, aut difficultates solum aliquas contra illius adsertum obmovemus.

§. 3.

*Quaenam refutari, quaenam impugnari solum
queant?*

Ex his porro intelligitur, adsertum legitime demonstratum refutari nunquam posse: quoniam
alias

alias idipsum verum simul & falsum foret. Impugnari tamen illud adhuc poterit; poterunt nimium varia illi dubia & difficultates in speciem obverti.

§. 4.

Qua ratione sui refutandi periculum aliquis evadat?

Quo igitur aliquis adserta sua ab aliis aliquando refutari haud pertimescat, necesse est, ut eadem legitime demonstrat; quo ipso adserta opposita indirecte saltem refutat.

§. 5.

An & quantum liceat propositionem legitime demonstratam impugnare?

Propositionem legitime demonstratam refutari quidem nunquam, bene tamen impugnari posse, liquet ex praecedentibus; sed quaeritur, an & in quantum illud liceat, conveniatque? licebit autem imo conveniet intuitu Tyronum, ad capiendum scilicet periculum, num demonstrationis evidentiam sat mente comprehendant; quem in finem tam publica quam privata disputationum exercitia, de quibus mox infra diceretur, institui solent. Licebit porro, si de ipsa forte demonstrationis bonitate nondum plane constet, aut difficultates saltem aliquae ratione consequentiarum occurrant.

§. 6.

Quid ratione consequentiarum observandum sit?

Quia consequentiarum mentionem hic aliquam jam fecimus, easque rationem impugnandi propositionem etiam demonstratam esse diximus; quaedam circa consequentias ex thesi seu propositione adserta formandas probe notanda seu cavenda potius silentio praeterire non possumus. Cavendum autem 1. ne consequentiae formentur animo nocendi potius, quam impugnandi. 2. Ne, quod ex propositione adserta minime fluit, inde tamen sequi malo animo adseratur. 3. Ne tandem, quod ex thesi reipsa consequitur, eam adserenti continuo imputetur: esse enim potest, ut ejusmodi sequelam minime perspexerit. Qui plura hac de re legere cupit, legat Baumeist. *Instit. Philosoph. ration. §. 507. sequentibus.*

C A P U T V.
DE MODO DISPUTANDI.

§. 1.

Disputatio quid?

Disputatio est mutua duorum unius adserentis, qui defendens, alterius impugnantis, qui opponens dicitur, de eodem concertatio.